

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΜΑΦΙΑ

ΚΛΕΦΤΕΣ ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ "ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΑΡΚΟΤΙΚΟΝ" ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ

Υπάρχει πάντα μια δυσκολία όταν πάει κανείς να μιλήσει για έναν πόλεμο. Για την ακρίβεια, υπάρχει μια πολλή συγκεκριμένη δυσκολία που έχει να κάνει με το μέγεθος της καταστροφής και το πώς μπορεί αυτό να αποτυπωθεί με λέξεις. Το πώς, δηλαδή, γίνεται να κοιτάξει κανείς πίσω από τα αμέτρητα πτώματα, χωρίς να θεωρήσει ότι αυτό, το μαζικό θανατικό, είναι η αρχή και το τέλος ενός πολέμου. Μπορεί με την πρώτη κάτι τέτοιο να ακούγεται λίγο κυνικό, όμως στην πραγματικότητα δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να πάρουμε έστω και μυρωδιά των αλλαγών και των μετασχηματισμών που επιχειρεί ο "αγαπημένος μας" καπιταλισμός, αν δεν προσπαθήσουμε να δούμε λίγο πέρα από το βίαιο προφανές. Όταν, μάλιστα, το "βίαιο προφανές" εξελίσσεται στην άλλη άκρη του πλανήτη, τα πράγματα γίνονται λίγο περισσότερο περίπλοκα. Άμα μπλοκάρεις και απορείς με τα όσα συμβαίνουν στους δρόμους από τους οποίους περνάς μια ζωή, άντε μετά να βγάλεις άκρη με τα όσα "ακατανόητα" συμβαίνουν αλλού. Βέβαια τώρα που το καλοσκεφτόμαστε, καμιά φορά η απόσταση ίσως και να βοηθάει. Σε κάθε περίπτωση πάντως, δεν τα λέμε αυτά για να δικαιολογήσουμε τις αδυναμίες μας ούτε για να ζητήσουμε την αμέριστη κατανόηση των αναγνωστών. Τα λέμε γιατί όντως δεν μας φαίνεται καθόλου εύκολο να φέρουμε βόλτα τα όσα διαβάζουμε και ακούμε για τον λεγόμενο "πόλεμο κατά των ναρκωτικών" που διεξάγεται τα τελευταία χρόνια στο Μεξικό, χωρίς η αφήγησή μας να μπει στην κατηγορία "σπλάτερ". Στα όσα ακολουθούν παρακάτω θα προσπαθήσουμε να επικεντρώσουμε στο πριν και το μετά των αποκεφαλισμών και των θεαματικών συλλήψεων που κατά καιρούς μας πετάνε στα μούτρα τα δελτία ειδήσεων των δυτικών καναλιών. Με άλλα λόγια, θα ασχοληθούμε με κάποιες στιγμές της τεράστιας διαδικασίας μαφιοζοποίησης που έχει μπει μπροστά εδώ και δεκαετίες στο Μεξικό χτίζοντας σιγά σιγά ένα κράτος-μαφία με τα όλα του.

1. Η έρημος

Ας αρχίσουμε με μια πολύ σύντομη, αλλά απαραίτητη ιστορική αναδρομή στην πρόσφατη ιστορία του μεξικανικού κράτους. Έχουμε λοιπόν και λέμε: την περίοδο μεταξύ 1980-1991, το Μεξικό πήρε τρία δάνεια από την Παγκόσμια Τράπεζα με σκοπό "τη δημοσιονομική προσαρμογή και τις διαρθρωτικές αλλαγές" (ναι, ναι, αυτά τα γνωστά...), ενώ υπέγραψε και έξι συμφωνίες με το ΔΝΤ. Στα χρόνια αυτά και στα όσα ακολούθησαν μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90, το μεξικανικό κράτος προσπαθούσε να κλείσει τους λογαριασμούς του με το παρελθόν¹, να ορθοποδήσει μέσα σε συνθήκες οι-

κονομικής κρίσης και να επαναπροσανατολίσει τη θέση του στη γειτονιά του. Στην πράξη αυτό έγινε σε ένα βαθμό με τη συστηματική υποτίμηση της εργατικής δύναμης, με την προσέλκυση "ξένων επενδύσεων" (λέγε με "μακιλαδόρας"), δηλαδή χιλιάδων αμερικανικών (και άλλων) φασονάδικων όπου οι μεξικανοί εργάτες και εργάτριες δούλευαν σε συνθήκες σκλαβιάς για μερικά πέσος² και με τη σταδιακή ανάληψη των καθηκόντων που προστάζει η γεωγραφική του θέση. Και είναι ακριβώς αυτή η τρίτη διάσταση, στην οποία θα επιμείνουμε περισσότερο. Το μεξικανικό κράτος βρίσκεται μεταξύ Βόρειας και Νότιας Αμερικής: αποτελεί δηλαδή μια χώρα-σύνορο, με ό,τι μπορεί αυτό να συνεπάγεται. Και ένας τέτοιος προσδιορισμός είναι πολύ λιγότερο γεωγραφικός και πολύ περισσότερο πολιτικός. Γιατί όπως θα δούμε παρακάτω, και προς απογοήτευση των απανταχού φίλων και οπαδών της θεωρίας της εξάρτησης, οι χώρες-σύνορο δεν είναι τα αποπαίδια των βιομηχανικών χωρών ούτε το κλωτσοσκούφι των κακομαθημένων και "παρασιτικών" εγχώριων ελίτ.

Τους έριξε, λοιπόν, τους μισθούς, ακολούθησε το χρονοδιάγραμμα της Παγκόσμιας Τράπεζας, περιόρισε δραστηριότητες δημόσιες δαπάνες, επένδυσε στη φτώχεια και την ανασφάλεια προκειμένου οι εργαζόμενοι να γίνουν πιο "ευέλικτοι και ανταγωνιστικοί", αλλά τίποτα. Και πάλι τα κουκιά δεν έβγαιναν, και πάλι το εμπορικό ισοζύγιο ήταν ελλειμματικό, και πάλι η "ανάπτυξη" δεν ερχόταν και πάλι το δημόσιο χρέος δεν έλεγε να πέσει. Στο μεταξύ, τα χρόνια πέρασαν και είχαμε μπει αισίως στον 21ο αιώνα. Ο βόρειος γείτονας είχε μόλις εγκαινιάσει τη νέα εποχή με τη "σταυροφορία κατά της τρομοκρατίας" και το φάντασμα του "νόμου και της τάξης" που κρυφογέλαγε από το κέντρο της Νέας Υόρκης δεν θα αργούσε να βρει το μεξικανικό δίδυμο αδελφάκι του. Να πώς φτάσαμε κιόλας στο 2006. Τότε, λοιπόν, ο νέος πρόεδρος της χώρας, Φελίπε Καλδερόν, ξεκαθάρισε με απλά και στρωτά λογάκια ότι "για να μην πάνε χαμένες οι θυσίες τόσων χρόνων, χρειαζόμαστε περισσότερη ασφάλεια". Και τον Δεκέμβρη της ίδιας χρονιάς, άρχισε να πέφτει νερό στο μύλο. Οπλισμένα σώματα της αστυνομίας και του στρατού κατέλαβαν, στην κυριολεξία, ολόκληρες πόλεις στα σύνορα με τις ΗΠΑ δήθεν για να πολεμήσουν το οργανωμένο έγκλημα. Το μεξικανικό κράτος είχε κηρύξει τον πόλεμο (όχι φυσικά σε αυτούς που έλεγε) και ο νεοεκλεγείς πρόεδρος έκανε την πρώτη δημόσια εμφάνισή του με στρατιωτική στολή. Σε περίπτωση που κάποιος δεν είχε πιάσει το μήνυμα, μάλλον. Φυσικά, για να γεμίσει ο τόπος με κάθε είδους ένοπλα σώματα έπεσαν (και συνεχίζουν να πέφτουν) γερές επιδοτήσεις από το αμερικανικό κράτος, το οποίο ανέλαβε παράλληλα και την εκπαίδευση των μεξικανών μπάτσων. Οργανωμένα και τακτο-

Τι να κάνεις, δηλαδή, άμα βλέπεις κάθε μέρα τέτοιους τύπους στη γειτονιά σου; Μπορεί να το ρίξεις στο μαύρο χιούμور. Ένα, λοιπόν, από τα δημοφιλή ανέκδοτα για τα όσα συμβαίνουν στο Μεξικό πάει κάπως έτσι: “Στο Torreón, ένας οδηγός σταματάει στο φανάρι. Όταν ανάβει το πράσινο, το μπροστινό αυτοκίνητο απ’ αυτόν παραμένει σταματημένο. Πάει να κορνάρει, αλλά το ξανασκέφτεται. Δεν είναι καιροί για κόρνες τώρα. Η κυκλοφορία σταματάει. Μετά από λίγο, το φανάρι ξαναγίνεται κόκκινο. Ο οδηγός αποφασίζει να κατέβει από το αμάξι του και πάει καλοδιάθετος να δει τι συμβαίνει με το σταματημένο αυτοκίνητο και αν μπορεί να βοηθήσει. Ο οδηγός του σταματημένου του δείχνει ένα πιστόλι και του δίνει 200 πέσος. “Φαίνεσαι έντάξει τύπος”, του λέει “και μόλις έχασα ένα στοίχημα που είχα βάλει με το παλικάρι (και δείχνει τον συνοδηγό του που μοστράρει χαμογελαστός ένα ούζι) ότι θα κόρναρεις και εγώ θα σε πυροβολούσα. Είναι η τυχερή σου μέρα, φίλε”.*

*Paco Ignacio Taibo II, βλ. υποσ.3

ποημένα πράγματα, δηλαδή. Το αποτέλεσμα (μέχρι σήμερα) αυτής της στροφής του μεξικανικού κράτους στην ένοπλη βία είναι το εξής: 70.000 νεκροί, 25.000 αγνοούμενοι και τουλάχιστον 250.000 αναγκαστικά εκτοπισθέντες. Κι αυτά, σύμφωνα πάντα με τα όσα λένε οι επίσημες καταγραφές.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι το Μεξικό είναι μια χώρα όπου η “μαύρη οικονομία” αντιστοιχεί στο 40 με 50% του ΑΕΠ. Κάτι που από μόνο του σημαίνει ότι πρόκειται για στυλοβάτη της μεξικανικής οικονομίας και κατά συνέπεια δεν θα μπορούσε να αφηθεί στη μοίρα του. Σίγουρα, λοιπόν, η στρατοπέδευση χιλιάδων ενστόλων στις συνοριακές πόλεις απ’ όπου διακινούνται ναρκωτικά, όπλα, κλεμμένα αυτοκίνητα, αλλά και μεγάλοι αριθμοί μεταναστών από ολόκληρη την Κεντρική και Λατινική Αμερική με προορισμό τις ΗΠΑ, είχε να κάνει με την “οργάνωση της εργασίας” της μαφίας και τον έλεγχο των ροών των τεράστιων κερδών που αποφέρει το οργανωμένο έγκλημα. Και κάπου εδώ θα μπορούσε να αναφωνήσει ο ψιλιασμένος αναγνώστης: καλά, δηλαδή μας λέτε ότι άλλο πράγμα το κράτος, άλλο η μαφία και ότι μόλις κάποιο κομμάτι της μαφίας τη δει λίγο αλλιώς και θελήσει να κινηθεί αυτόνομα, επεμβαίνει το κράτος και μοιράζει μερικές σφαίρες για να έρθουν τα πράγματα στα ίσια τους; Και έχουν περάσει έξι χρόνια κι αυτοί ακόμα να ελέγξουν την κατάσταση; Η αλήθεια είναι ότι αυτό ακριβώς δεν θέλουμε να πούμε: ότι άλλο πράγμα το κράτος κι άλλο η μαφία. Μάλιστα νομίζουμε ότι η περίπτωση του Μεξικού είναι πολύ χαρακτηριστική γιατί δείχνει πως για να πάρει κανείς χαμπάρι πώς λειτουργεί σήμερα το κράτος πρέπει να δει πώς λειτουργεί η μαφία. Με άλλα λόγια, να δει τη μαφία ως αναπόσπαστο κομμάτι της καπιταλιστικής πραγματικότητας που καθώς επεκτείνεται τις δραστηριότητές της, μετασχηματίζει ταυτόχρονα και το ίδιο το κράτος. Κατά τη γνώμη μας, λοιπόν, ο “πόλεμος κατά των ναρκωτικών” δεν αποτελεί απλώς προσπάθεια ελέγχου των καρτέλ και του “κύκλου εργασιών” τους³. Στοχεύει σε κάτι πολύ ευρύτερο (δηλαδή στην παγίωση του κράτους-μαφία) και γι’ αυτό πρόκειται για έναν πόλεμο χωρίς άμεση λήξη. Εδώ, δεν υπάρχουν “αποφασιστικές μάχες” και “πολιορκίες που δοκιμάζουν τον εχθρό”. Εδώ υπάρχουν μακρόχρονες διαδικασίες βίαιης διαχείρισης εκατομμυρίων ατόμων και κρατι-

κά σχέδια για τη συντονισμένη επίθεση σε ολόκληρα κομμάτια του πολυεθνικού προλεταριάτου. Εδώ, βέβαια, υπάρχουν και τεράστια κέρδη σε περιόδους παγκόσμιας οικονομικής κρίσης...

2. Μετρώντας “επιτυχίες”

Ο περίφημος αυτός πόλεμος θα ήταν απολύτως ακατανόητος για όποιον επιχειρούσε να βγάλει άκρη με τα διάφορα καρτέλ που διεκδικούν μερίδιο από την πίτα. Γιατί άντε και βρίσκει ποιος δημιουργήσει το τάδε καρτέλ και πότε, άντε και θυμάται πότε διασπάστηκε και σε τι μετεξελίχθηκε, άντε και συγκρατεί στο μυαλό του κάποια λαμπρά στιγμιότυπα από τη διαδρομή επιφανών ναρκεμπόρων. Μετά; Κάποια στιγμή θα την χάσει την μπάλα, με το πολυπλόκαμο αυτό τέρας να βάζει το ένα γκολ μετά το άλλο και τελικά θα πονοκεφαλιάσει. Δεν πειράζει, όμως, γιατί το ζήτημα έτσι κι αλλιώς δεν είναι να εντυφλήσει στη μεξικανική μαφία (εδώ δεν το έχει κάνει ο Πάκο Ιγκνάσιο Τάιμπο II, εμείς θα το κάνουμε;). Το ζήτημα είναι να δει τι διάολο “επιτυγχάνεται” με ένα τέτοιο συνεχιζόμενο μακελειό. Έχουμε και λέμε, λοιπόν:

i) Επιτυχία 1η: στρατιωτικοποίηση της εργασίας

Όπως είπαμε και στην αρχή, τα τελευταία τριάντα χρόνια το μεξικανικό κράτος έβαλε μπροστά μια διαδικασία υποτίμησης της εργατικής δύναμης σε τέτοια κλίμακα που σήμερα κοντά ο μισός πληθυσμός είναι εξαθλιωμένος⁴. Και ποιος είναι, άραγε, ο μοναδικός τομέας που πραγματικά άκμασε και δημιούργησε “νέες θέσεις εργασίας”, κατάλληλες για εξαθλιωμένους που δεν έχουν εναλλακτική; Μα, το οργανωμένο έγκλημα φυσικά. Να πώς χιλιάδες νεαροί (κυρίως) στελεχώνουν τα κατώτερα κλιμάκια του ναρκεμπορίου (και όχι μόνο) για να εξασφαλίσουν ένα εισόδημα, έχοντας το μικρότερο προσδόκιμο ζωής και τις μεγαλύτερες πιθανότητες να συλληφθούν. Τι κάνει, λοιπόν, το μεξικανικό κράτος; Ούτε λίγο ούτε πολύ, οδηγεί με σχέδιο ένα κομμάτι της εργατικής τάξης που “προφανώς περισεύει”⁵ στην εξόντωση (από ένα σημείο και μετά, ο τάφος και η φυλακή δεν έχουν μεγάλη διαφορά), καθιστώντας το προηγουμένως αρμοδιότητα των μαφιοζόμπασων.

Αυτά, όσον αφορά τους ντόπιους γιατί για τους μετανάστες εργάτες από τις διάφορες χώρες της Λατινικής Αμερικής που αναγκαστικά περνάνε από το Μεξικό στην προσπάθειά τους να πάνε στις ΗΠΑ, η πραγματικότητα μπορεί να γίνει ακόμα πιο “περιπετειώδης”. Για του λόγου το αληθές, το μεξικανικό κράτος έχει προνοήσει και έχει φυτέψει σε διαφορετικά σημεία του εδάφους του στρατόπεδα συγκέντρωσης (με τα περισσότερα να παραμένουν άγνωστα), όπου φυλακίζει τους μετανάστες που συλλαμβάνει η αστυνομία ή το λιμενικό. Και το καλύτερο έρχεται: σε κάποια από αυτά τα στρατόπεδα φύλακες είναι τα καλόπαιδα των καρτέλ. Κι όποιος αναρωτιέται γιατί, η απάντηση ακολουθεί: τα εν λόγω στρατόπεδα είναι στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας και οι μετανάστες υποχρεούνται να φέρουν σε πέρας δουλειές που σχετίζονται με τα πρώτα στάδια επεξεργασίας των φύλλων κόκας, από τα οποία παρασκευάζεται η κοκαΐνη. Κι όσο για το τι μπορεί να συμβεί αν κάποιος από τους μετανάστες που κρατούνται επ’ αόριστον διαμαρτηρηθεί, αρνηθεί να κάνει κάτι ή προσπαθήσει να δραπετεύσει, εδώ η φαντασία σηκώνει τα χέρια ψηλά. Σύμφωνα με καταγεγραμμένες μαρτυρίες μεταναστών που κατάφεραν να βγουν ζωντανόι, όποιον έχει αντιρρήσεις τον πηγαίνουν στις λεγόμενες “ναρκο-κουζίνες”⁶. Τον ρίχνουν, δηλαδή σε ένα καζάνι με οξύ προς γνώση και συμμόρφωση και των υπολοίπων. Τα επίπεδα αυτά της κρατικο-μαφιοζικής βίας αποδεικνύουν με τον πλέον εφιαλτικό τρόπο ότι η συνεργασία μεταξύ στρατού, αστυνομίας και μαφίας σπάει τα όρια στην εκμετάλλευση αυτών που έχουν προγραφεί ως αναλώσιμοι. “Κι αν πεθάνουν; Δεν πειράζει”, μοιάζουν να σκέφτονται τα τσακάλια του μεξικανικού κράτους και “αρπάζουν την ευκαιρία από τα μαλλιά”.

ii) Επιτυχία 2η: “ιδανική” οργάνωση της εργασίας

Και όντως πρόκειται για ευκαιρία με τα όλα της. Η κρατικο-μαφιοζική οργάνωση της εργασίας έχει τα μέσα (το εξής ένα, δηλαδή τη βία) για να ξεπερνάει το ένα εμπόδιο μετά το άλλο, προσεγγίζοντας σε μεγάλο βαθμό το “απόλυτο όνειρο” των αφεντικών, δηλαδή το να υπάρχουν εργάτες που δεν μπορούν να βγάλουν κих, δεν μπορούν να κάνουν σαμποτάζ, δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς που επιβάλ-

Άντε τώρα να ξεχωρίσεις ποιος είναι τι και για ποιον δουλεύει...

λουν οι βιολογικές ανάγκες, κ.ο.κ. Στο μεγάλο εργοστάσιο της μαφίας υπάρχουν νεκροί, αλλά δεν υπάρχουν νεκροί χρονοί. Δεν υπάρχουν άδειες μητρότητας, επιδόματα παιδιών και ασφαλιστικές εισφορές. Δεν υπάρχει γκρίνια, βαρεμάρα, “αντιπαραγωγικοί εργαζόμενοι” που ρίχνουν πασχέντζες στον υπολογιστή ή κάνουν λούφα καπνίζοντας στο μπαλκόνι. Δεν υπάρχουν απεργίες, καταλήψεις ή πλιάτσικο. Υπάρχει μόνο η “μέγιστη δυνατή αξιοποίηση” της εργατικής δύναμης, οι φορείς της οποίας εναλλάσσονται με ρυθμούς πολυβόλου. Εδώ, υπάρχει μόνο το τώρα χωρίς πολλές πολλές δεσμεύσεις και βαρίδια για το μέλλον.

Παρόλ' αυτά, επειδή μια “σοβαρή επιχείρηση” δεν φτάνει να έχει μόνο αποδοτικούς εργαζόμενους για να προκόψει, αλλά χρειάζεται και “καλούς συνεργάτες”, η στελέχωση των μεσαίων και ανώτερων κλιμακίων της κρατικο-μαφιόζικης οργάνωσης είναι επίσης “υποδειγματική και ονειρεμένη”. Αν κρίνουμε, μάλιστα, από την ευκολία με την οποία χιλιάδες μπάτσοι, στρατιωτικοί και λιμενικοί βγάζουν την κρατική στολή για να φορέσουν τη μαφιόζικη⁷ (αλλά στη συνέχεια μπορεί να ξαναθυμηθούν την πρώτη κι όταν την ξαναβαρεθούν να ξαναφορέσουν τη δεύτερη και πάει λέγοντας), η ρευστότητα και η ευλιξία είναι βασικά “συγκριτικά πλεονεκτήματα” του μεγάλου εργοστασίου της μαφίας. Κι όταν λέμε ρευστότητα, εννοούμε ότι οι μπάτσοι που σήμερα συνεργάζονται με το τάδε καρτέλ (το οποίο μπορεί να το έφτιαξαν κάποιοι άλλοι μπάτσοι που έφυγαν από την Αστυνομία) για να διαλύσουν το δείνα καρτέλ που “έχει τάσει αυτονόμεσης και την έχει δει κυρίαρχος του παιχνιδιού”, μπορεί αύριο να στελεχώσουν ένα τρίτο καρτέλ και να σκοτώνουν τους μπάτσους που θα θέλουν να τους διαλύσουν. Οι συμφωνίες και οι συμμαχίες στους κόλπους του οργανωμένου εγκλήματος δεν είναι δεσμευτικές, τουλάχιστον όχι για περισσότερο χρόνο απ' όσο χρειάζεται, δεν προϋποθέτουν έγκριση από κανένα συμβούλιο μετόχων ούτε και πολύμηνες διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία της “κοινοπραξίας”. Σε κάθε περίπτωση, κανείς δεν υπογράφει συμβόλαια μόνιμης και αποκλειστικής συνεργασίας με κανέναν και γι' αυτό κανενός είδους σύ-

μπραξη δεν μπορεί να θεωρηθεί αδιανόητη. Εδώ, τα συμφέροντα είναι ξεκάθαρα υλικά και κανείς δεν “παίζει για τη φανέλα”. Εδώ, η “δουλειά” που γίνεται είναι τόσο σημαντική που σε τελική ανάλυση μικρή σημασία έχει αν φοράει κανείς στολή με το εθνόσημο ή αν έχει τατουάζ με το λογότυπο του καρτέλ ή αν τα έχει όλα. Άπαξ και είναι άξιος, χαμένος δεν θα πάει...

iii) Επιτυχία 3η: μόνη “αλήθεια” η δημόσια τάξη

Ο “πόλεμος κατά των ναρκωτικών” κάθε άλλο παρά αφορά αποκλειστικά και μόνο τους (με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο) άμεσα εμπλεκόμενους. Άλλωστε κάτι τέτοιο θα ήταν πρακτικά αδύνατο, αφού ο κάθε άμεσα εμπλεκόμενος έχει έτσι κι αλλιώς έναν περίγυρο ο οποίος πολύ συχνά επιβιώνει από το ναρκο-μεροκάματο. Οι διαστάσεις που αποκτούν, λοιπόν, τέτοιου είδους megaproject όπως ο “πόλεμος κατά των ναρκωτικών” δεν μπορούν παρά να έχουν ευρύτερες συνέπειες. Θα αναφερθούμε εδώ σε ένα ενδεικτικό παράδειγμα που, κατά τη γνώμη μας, λέει πολλά επ' αυτού. Πολύ συχνά, οι ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ μπάτσων και καρτέλ ή μεταξύ καρτέλ που γίνονται στους δρόμους των πόλεων έχουν θύματα αμάχους. Το ζήτημα των “τυχερών” που τρώνε σφαίρες επειδή βρέθηκαν τη λάθος στιγμή στο λάθος σημείο, αποτελεί θέμα συζήτησης στις εφημερίδες και τις τηλεοπτικές εκπομπές, αφού είναι εξώφθαλμα “χοντρό” για να το δικαιολογήσει κανείς. Κι ενώ αυτά τα περιστατικά μόνο μεμονωμένα δεν είναι, αφού τις περισσότερες φορές οι συμπλοκές μοιάζουν με sequel του Terminator⁸, ο κύριος Καλδερόν επέμενε μέχρι το τέλος της θητείας του ότι “μόνο ένα 10% των νεκρών και των τραυματιών συνιστούν “παράπλευρες απώλειες”, αφού όλοι οι άλλοι είναι “μπλεγμένοι””. Οπότε; Οπότε δυο πάνω, δυο κάτω δεν αλλάζει τίποτα, άσε που μπορεί να πήγαιναν και γυρεύοντας...

Πόσο, όμως, ευθύνεται η ατυχία και η κακιά η ώρα για το συναπάντημα ενός περαστικού με το ένοπλο κομμάτι του κράτους-μαφία; Τι να σου κάνει κι αυτή η τύχη όταν έχουν πλημμυρίσει οι δρόμοι με ένοπλους τιμωρούς κι όταν όλο και πε-

ρισσότερες πτυχές του κοινωνικού ανάγονται σε ζήτημα δημόσιας τάξης; Η δήλωση του Καλδερόν, η οποία ζέχνει κυνισμό και αφεντικότητα λογική, λέει πολλά για το δόγμα της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης που την τελευταία δεκαετία ζει “νέα μεγαλεία” σε πολλές γωνιές του πλανήτη. Το δόγμα αυτό έχει στον πυρήνα του τη γνωστή απλουστευτική σκέψη (παντού υπάρχει έγκλημα και βία, η μόνη λύση είναι η κρατική βία) μόνο που στη μεξικάνικη εκδοχή του φαντάζει ακόμα πιο ισχυρό. Γιατί εκεί η κρατική βία είναι σχεδόν αδύνατο να διαχωριστεί από τη μαφιόζικη. Και αυτή η σύμφυση “επίσημου και ανεπίσημου” κράτους φαίνεται να δημιουργεί μια ολοκληρωτική συνθήκη, στην οποία εγκλωβίζονται όλο και μεγαλύτερα κοινωνικά κομμάτια. Τα οποία κομμάτια αλέθονται στις μυλόπετρες του κρατικο-μαφιόζικου συμπλέγματος. Σαν να λέμε, οι πιθανότητες να την βγάλει κανείς καθαρή όλο και περιορίζονται...

iv) Επιτυχία 4η: τα ναρκοδολάρια δίνουν το φιλί της ζωής στις τράπεζες

Όσο περισσότερο απομακρύνεται κανείς από τις ηλίθιες επίσημες αφηγήσεις περί “πάταξης του εγκλήματος”, τόσο πιο πολύ βλέπει το κράτος-μαφία να ανοίγει τα πολύχρωμα φτερά του σαν παγώνι. Και πάνω σε αυτά τα φτερά δεν θα μπορούσαν παρά να λαμπυρίζουν οι τράπεζες. Όπως μπορεί να φανταστεί κανείς, το ναρκεμπόριο (κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με τους υπόλοιπους “βιομηχανικούς κλάδους” της μαφίας) έχει έναν “κύκλο εργασιών” δισεκατομμυρίων ευρώ. Τα οποία δισεκατομμύρια, αφού ξεπλυθούν στις κατάλληλες τράπεζες, μπαίνουν “κανονικά” στην κυκλοφορία των κεφαλαίων, άσπιλα πια και αμόλυντα. Άρα μπορούν να επενδυθούν “κανονικά” ή να μπουν σε τραπεζικούς λογαριαμούς, επίσης “κανονικά”. Σε μια χώρα σαν το Μεξικό, που όπως είπαμε και παραπάνω η “μαύρη οικονομία” κυμαίνεται μεταξύ 40 και 50% του ΑΕΠ, μπορεί να αναλογιστεί κανείς πόσο ρυθμιστικό ρόλο παίζουν τα κεφάλαια αυτά για τη λειτουργία του καπιταλισμού. Γιατί εκεί, η οικονομία με την “παραοικονομία” έχουν πάψει από καιρό να είναι παράλληλοι κόσμοι και τέμνονται σε όλο και πιο

Από τον Δεκέμβρη του 2012 που εκλέχτηκε ο νέος πρόεδρος του Μεξικού, Πένια Νιέτο, μέχρι σήμερα έχουν δολοφονηθεί 19.000 άτομα. Είναι που διάφοροι νόμιζαν ότι ο “πόλεμος κατά των ναρκωτικών” ήταν μια κακή παρένθεση που θα έκλεινε με το που θα έφευγε ο Καλδερόν. Είναι οι ίδιοι μάλλον που δυσκολεύονται να δεχτούν ότι υπάρχει ένα πράγμα που λέγεται “συνέχεια του κράτους”...

πολλά σημεία. Για να το πούμε αλλιώς, τα ξεξασπρα αυτά ναρκοδολάρια αποτελούν μια βασική (αν όχι την πλέον βασική) πηγή απ' όπου μπορεί να αντληθεί “ζεστο χρήμα” για να πέσει στην αγορά, αλλά και για να εισρεύσει στις τράπεζες, προσφέροντάς τους (ειδικά σε περιόδους κρίσης) τις πολυπόθητες ανάσες ρευστότητας. Κι όσο για τα ποσά που αιμοδοτούν το μεξικανικό τραπεζικό σύστημα, όπως δήλωσε το 2010 ο πρόεδρος της Ένωσης Μεξικανικών Τραπεζών, Deschamps Gonzalez, “Τα κέρδη που προέρχονται από το οργανωμένο έγκλημα καταλήγουν στις τράπεζες γιατί πολλά από τα αγαθά και τις υπηρεσίες μπορούν να πωληθούν σε δολάρια στο Μεξικό και αυτά τα δολάρια μπορούν στη συνέχεια οι επιχειρήσεις, νόμιμα, να τα καταθέσουν στους λογαριασμούς τους στις μεξικανικές τράπεζες (...). Μεταξύ 19 και 29 δις δολάρια προερχόμενα από το οργανωμένο έγκλημα μπαίνουν κάθε χρόνο στο Μεξικό”.

Τα δάνεια, λοιπόν, που έπαιρνε το μεξικανικό κράτος τις δεκαετίες του '80 και του '90 για να πραγματοποιήσει το “οικονομικό θαύμα”, ουσιαστικά για να δημιουργήσει την κοινωνική έρημο πάνω στην οποία αναπτύχθηκαν οι μαφιοζοποιημένες κοινωνικές σχέσεις που σήμερα κυριαρχούν, κατά μία έννοια “έπιασαν τόπο”: η κοινωνική έρημος αυτή άρχισε να γίνεται “αποδοτική” και το καταχρεωμένο κράτος να κερδίζει χρόνο ζωής. Το ότι τα λεφτά με τα οποία αγοράζει τις φιάλες οξυγόνου του προέρχονται από την υπερεκμετάλλευση και τη φρικιαστική θανάτωση χιλιάδων, αυτό έχει να κάνει με το πόσο υποτιμημένη είναι η ζωή και η εργασία των μεξικανών και λοιπών λατίνων εργατών. Κι από ό,τι φαίνεται είναι πολύ υποτιμημένη...

3) Δεν υπάρχει κράτος, λέμε

Κι όμως: παρόλο που η μαφιοζοποίηση των κοινωνικών σχέσεων διαμορφώνει καθοριστικά τη ραχοκοκαλιά του μεξικανικού κράτους, όλη αυτή η καπιταλιστική “εποποιία” που έχει μπει μπροστά τα τελευταία χρόνια θεωρείται από την εκεί επίσημη Αριστερά ως άλλη μια απόδειξη της εξάρτησης του μεξικανικού κράτους από το αμερικανικό. Εμείς ειδικοί στη μεξικανική Αριστερά δεν είμαστε, αλλά επειδή μας θυμίζει λίγο την εγχώρια μάς φαί-

νεται κάπως “οικεία”. Πέρα πάντως από τις cult αναφορές στην “υπαναπτυγμένη περιφέρεια” και το “καπιταλιστικό κέντρο” ή την “παρασιτική, ληστρική και προδοτική ντόπια αστική τάξη” που τα πίνει μέρα νύχτα στο Ακαπούλκο με τους “γκρίνγκος”, αυτό που μένει είναι μια αμηχανία απέναντι στην τωρινή καπιταλιστική βαρβαρότητα και ένας γοερός θρήνος για το “καλό κράτος” που δεν λέει να έρθει να βάλει τα πράγματα στη θέση τους. Το πρόβλημα, βέβαια, είναι ότι δεν υπάρχει “καλό” και “κακό” κράτος. Αλλά κάτι τέτοια είναι φιλά γραμματα για κάθε Αριστερά που σέβεται τον εαυτό της, απανταχού της γης.

Για να κλείνουμε σιγά σιγά αυτή τη θραυσματική αφήγηση, θα θέλαμε να επιμεινουμε στο εξής: το κράτος-μαφία δεν είναι γέννημα της “πολύχρονης διαφθοράς” ή της αποσάρθρωσης του κράτους από την επικράτηση μιας “εγκληματικής λογικής”. Αντίθετα, είναι το αποτέλεσμα μιας σειράς μακροχρόνιων μετασχηματισμών και (εκεί όπου αναδύεται) έρχεται να απαντήσει σε βασικές ανάγκες των αφεντικών, όπως είναι η διαχείριση της εργασίας ενός όλο και μεγαλύτερου κομματιού του παγκόσμιου προλεταριάτου με όρους σκλαβιάς.

Σημειώσεις

1. Αναφερόμαστε κυρίως στον “βρώμικο πόλεμο” (“guerra sucia”) που διεξαγόταν με αμείωτη ένταση από τα τέλη της δεκαετίας του '60 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70. Το εργατικό και φοιτητικό κίνημα της εποχής, σε συνδυασμό με τα όπλα αντάρτικα είχαν δημιουργήσει αρκετές δυσκολίες στο μεξικανικό κράτος που, φυσικά, δεν τσιγκουνεύσαν στην έκταση της καταστολής. Το κλίμα άρχισε να αλλάζει από το 1977, μετά και τη νομιμοποίηση του Κομμουνιστικού Κόμματος Μεξικού που μέχρι τότε ήταν παράνομο. Η προίκα, πάντως, του στρατού και της αστυνομίας σε μεθόδους βασανισμού, εξαφάνισης και δολοφονίας του εκθρού ζει νέες δόξες στον σημερινό “πόλεμο κατά των ναρκωτικών”.
2. Σχετικά με τις “μακιλαδόρας”, τις μαζικές δολοφονίες εργατριών και τις συνθήκες εργασίας σε συνοριακές πόλεις όπως η Σιουδάδ Χουάρες, βλ., το κείμενο “With their pockets full of bullets. New age милитарισμός στους δρόμους του Μεξικού”, περιοδικό antiifa - πόλεμος ενάντια στο φόβο, τ. 17, Ιούνης 2010.
3. Αποτελεί όμως και κάτι τέτοιο γιατί αν ευσταθούν τα όσα υποστηρίζει ο Πάκο Ιγκνάσιο Τάιμπο II σε άρθρο του το 2011, ο έλεγχος είχε χαθεί σε τέτοιο βαθμό που

οι ναρκέμποροι έκαναν κουμάντο στην Υπηρεσία Πληροφοριών του μεξικανικού κράτους προτού αρχίσει ο “πόλεμος κατά των ναρκωτικών”. Βλ., Paco Ignacio Taibo II, “Ocho tesis y muchas preguntas” (“Οκτώ θέσεις και πολλές ερωτήσεις”), La Jornada, 15/1/2011.

4. Στις αρχές του 2012, 48.000.000 από τα συνολικά 12.000.000 του πληθυσμού δεν μπορούσαν να καλύψουν τις βασικές διατροφικές τους ανάγκες. Βλ. Jose Luis Solis Gonzalez, “Neoliberalismo y crimen organizado en Mexico: El surgimiento del estado narco” (“Νεοφιλελευθερισμός και οργανωμένο έγκλημα στο Μεξικό: Η ανάδυσση του ναρκο-κράτους”), Frontera Norte, n. 25, Ιούλης-Δεκεμβρίου 2013.

5. Οι πταισρικάδες μέχρι 20 ετών που ούτε σπουδάζουν ούτε δουλεύουν επίσημα υπολογίζονται σε 8.000.000 και έχουν αποκτήσει και “κοινωνιολογικό όνομα”: τους αποκαλούν “ninis”, κάτι σαν “ούτε ούτε”. Από αυτή την εγγυημένη πηγή αντλεί η μαφία “φρέσκο κρέας” για τα ούζι της.

6. Βλ., Sanjuana Martinez, “Centros clandestinos de detencion” (“Παράνομα κέντρα κράτησης”), στο ειδησιογραφικό σάιτ sinembargo.mx, 3/10/2011.

7. Μέχρι την 1/9/2010, είχαν εγκαταλείψει τον μεξικανικό στρατό 34.897 ένστολοι, δηλαδή το 17% του στρατού. Εδώ, λοιπόν, δεν πρόκειται για μερικούς καραβανάδες που κάνουν τα στραβά μάτια για να μπορέσουν και οι ναρκέμποροι να κάνουν τη δουλειά τους, με το αζημίωτο βέβαια. Εδώ πρόκειται για ολόκληρο μετασχηματισμό του στρατού και του σύγχρονου ρόλου του, που εμείς αδυνατούμε να περιγράψουμε. Βλ., σχετικά Lucio Rivera, “Sobre La Guerra contra el Pueblo. Imperialismo, recursos estrategicos y contrainsurgencia” (“Σχετικά με τον πόλεμο ενάντια στον λαό. Ιμπεριαλισμός, στρατηγικά αποθέματα και αντιεξέγερση”), Rebellion, 4/2/2012.

8. Σύμφωνα με έρευνες μιας ελβετικής ΜΚΟ, στο Μεξικό κυκλοφορούν 15.000.000 πυροβόλα όπλα, από τα οποία 12.750.000 είναι παράνομα.

9. Η δήλωση δημοσιεύθηκε στη μεξικανική εφημερίδα La Jornada, στις 4/6/2010.

